

Ніколенко Мирослав Борисович
кандидат юридичних наук, директор
ДП «Інжескбуд»
(орган управління — Фонд державного майна України)
Nikolenko Myroslav
Candidate of Juridical Sciences, Director of the
State Enterprise “Inzheksbud”
(Management Body — State Property Fund of Ukraine)

DOI: 10.25313/2520-2308-2024-6-10049

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА СТРУКТУРА СИСТЕМИ СУБ'ЄКТІВ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСНОСТІ

ADMINISTRATIVE AND LEGAL STRUCTURE SYSTEMS OF STATE PROPERTY MANAGEMENT ENTITIES

Анотація. Досліджено структуру адміністративно-правової системи суб'єктів управління державною власністю. Показано на результатах вивчення профільних нормативно-правових актах України, що не лише державні органи, а й недержавні утворення, які втілюють від імені держави певні функції, делеговані органами виконавчої влади. Аргументовано, що дефініція «суб'єкт державного управління» досить широке і вміщує поняття «орган державного управління», а також інші суб'єкти, на яких законом покладено виконання делегованих повноважень для виконання державної функції. Доведено, що система органів державного управління – це сукупність взаємопов'язаних і взаємозалежних державних органів, які утворюють цілісну єдність під час реалізації виконавчої влади на території держави. Зроблено два підходи – розгорнутий і стислий – для висвітлення адміністративно-правової структури системи суб'єктів управління державною власністю.

Вступ. Важливе значення у розвитку ринку майна належить ефективному державному управлінню. Це можна успішно реалізувати завдяки прийняттю суб'єктами державного управління економічно обґрунтованих управлінських рішень про державне майно. І тому дослідження адміністративно-правової структури системи суб'єктів державного управління у сфері користування і розпорядження державним майном, а також вивчення специфіки їхньої діяльності має надзвичайне значення, оскільки дозволяє виокремити переваги і недоліки складників такої системи для їхнього удосконалення та вилучення зайвих елементів. Простежено, що органи, які здійснюють державне управління – це насамперед виконавчі структури, які мають державно-розпорядницький порядок створення, а саме – органи виконавчої влади. Простежено, що органи державного управління усіх рівнів мають можливість адміністративного розсуду, тобто регулювати правові відносини у певних встановлених чинним законодавством межах, які стосуються управління державної власності. Поглиблено поняття органу державного управління державної власності, під яким слід розуміти певну державну інстанцію, яка заснована державою і яка виконує завдання та функції за дорученням держави через виконавчу і розпорядчу діяльність.

Мета. Метою статті є узагальнююче комплексне дослідження адміністративно-правової структури системи суб'єктів державного управління у користуванні і розпорядженні державним майном.

Матеріали і методи. Методологічною базою дослідження є адміністративно-правові норми профільного законодавства з управління державної власності; загальнонаукові і спеціальні методи пізнання: формально-юридичний; правових норм управління державною власністю; порівняльно-правовий; аналізу і синтезу – в обґрунтуванні суб'єкта управління державної власності; системно-структурний, який дозволив дослідити адміністративно-правову систему суб'єктів управління державною власністю.

Результати. У науковій статті розкрито правову структуру адміністративно-правової системи суб'єктів управління державною власністю. Показано на результатах вивчення профільних нормативно-правових актах України, що не лише державні органи, а й недержавні утворення, які втілюють від імені держави певні функції, делеговані органами

виконавчої влади. Аргументовано, що дефініція «суб'єкт державного управління» досить широке і вміщує поняття «орган державного управління», а також інші суб'єкти, на яких законом покладено виконання делегованих повноважень для виконання державної функції. Доведено, що система органів державного управління – це сукупність взаємопов'язаних і взаємозалежних державних органів, які утворюють цілісну єдність під час реалізації виконавчої влади на території держави. Зроблено два підходи – розгорнутий і стислий – для висвітлення адміністративно-правової структури системи суб'єктів управління державною власністю.

Перспективи. У подальших наукових дослідженнях пропонується зосередити дослідницьку увагу на невирішених проблемних аспектах стосовно визначення статусу і повноважень суб'єктів управління державною власністю; розробити рекомендацію щодо обґрунтування норми, яка відсутня в Законі України «Про управління об'єктами державної власності», що передбачає позбавлення певних органів виконавчої влади тотожних повноважень підприємств – учасників державного господарського об'єднання, втім лишаються перебувати у сфері управління відповідного органу виконавчої влади.

Ключові слова: адміністративно-правовий статус, суб'єкт управління державною власністю, об'єкт управління державною власністю, правова структура, Фонд державного майна України.

Summary. The structure of the administrative and legal system of state property management entities was studied. Based on the results of the study of the relevant regulatory legal acts of Ukraine, it is shown that not only state bodies, but also non-state entities that implement certain functions delegated by the executive authorities on behalf of the state. It is argued that the definition of “subject of state administration” is quite broad and includes the concept of “state administration body”, as well as other subjects that are entrusted by law with the implementation of delegated powers to perform a state function. It has been proven that the system of state administration bodies is a set of interconnected and interdependent state bodies that form a coherent unity during the exercise of executive power on the territory of the state. Two approaches have been made – detailed and concise – to highlight the administrative and legal structure of the system of subjects of state property management.

Introduction. Effective state management plays an important role in the development of the property market. This can be successfully implemented thanks to the adoption by subjects of state administration of economically justified management decisions about state property. And that is why the study of the administrative and legal structure of the system of state administration subjects in the sphere of use and disposal of state property, as well as the study of the specifics of their activities, is of extreme importance, as it allows to single out the advantages and disadvantages of the components of such a system for their improvement and removal of unnecessary elements. It was observed that the bodies that carry out state administration are primarily executive structures that have a state-administrative order of creation, namely, bodies of executive power. It has been observed that the state administration bodies of all levels have the possibility of administrative discretion, that is, to regulate legal relations within certain limits established by the current legislation, which relate to the management of state property. The concept of the body of state management of state property is deepened, which should be understood as a certain state authority, which was founded by the state and which performs tasks and functions on behalf of the state through executive and administrative activities.

Purpose. The purpose of the article is a comprehensive study of the administrative and legal structure of the system of state administration subjects in the use and disposal of state property.

Materials and methods. The methodological basis of the research is the administrative and legal norms of the specialized legislation on the management of state property; general scientific and special methods of cognition: formal and legal; legal norms of state property management; comparative legal; analysis and synthesis – in the justification of the subject of state property management; systemic and structural, which made it possible to investigate the administrative and legal system of subjects of state property management.

Results. The scientific article discloses the legal structure of the administrative-legal system of subjects of state property management. Based on the results of the study of the relevant regulatory legal acts of Ukraine, it is shown that not only state bodies, but also non-state entities that implement certain functions delegated by the executive authorities on behalf of the state. It is argued that the definition of “subject of state administration” is quite broad and includes the concept of “state administration body”, as well as other subjects entrusted by law with the implementation of delegated powers to perform a state function. It has been proven that the system of state administration bodies is a set of interconnected and interdependent state bodies that form a coherent unity during the exercise of executive power on the territory of the state. Two approaches have been made – detailed and concise – to highlight the administrative and legal structure of the system of subjects of state property management.

Discussion. In further scientific studies, it is proposed to focus research attention on unresolved problematic aspects regarding the determination of the status and powers of subjects of state property management; develop a recommendation on the substantiation of the norm, which is absent in the Law of Ukraine “On the Management of State-Owned Objects”, which provides for the deprivation of certain executive bodies of the same powers of enterprises that are members of the state economic association, however, they remain in the sphere of management of the relevant executive body.

Key words: administrative and legal status, subject of state property management, object of state property management, legal structure, State Property Fund of Ukraine.

Постановка проблеми. Значущий складник адміністративно-правової системи управління, що здійснює цілеспрямований вплив на об'єкт управління для зміни або підтримки його стану, ми визначимо як суб'єкт управління. Характерологічною ознакою суб'єкта управління державної власності вважають наявність у нього правової компетенції та владних повноважень, які дають можливість втілювати власну волю у формі управлінських рішень, керівних команд, обов'язкових до виконання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Певними питаннями адміністративно-правового статусу державних органів виконавчої влади у користуванні та розпорядженні державним майном були висвітлені в працях таких авторів, як Аслунд А. [11], Барц Я. Є. [10], Верховода Л. Т. [13], Кравчук О. О. [15], Пасхавер О. Й. [12], Пількевич В. Л. [14], Суплін Л. З. [13] та інші. Втім питання системного і комплексного дослідження адміністративно-правової структури системи суб'єктів управління державної власності в сучасній вітчизняній літературі висвітлено недостатньо.

Метою статті є комплексне дослідження адміністративно-правової структури системи суб'єктів державного управління у користуванні та розпорядженні державним майном.

Матеріали і методи. Методологічною базою дослідження є адміністративно-правові норми профільного законодавства з управління державної власності; загальнонаукові і спеціальні методи пізнання: формально-юридичний; правових норм управління державною власністю; порівняльно-правовий; аналізу і синтезу — в обґрунтуванні суб'єкта управління державної власності; системно-структурний, який дозволяє дослідити адміністративно-правову систему суб'єктів управління державної власності.

Виклад основного матеріалу. За Кодексом адміністративного судочинства України: «7) суб'єкт владних повноважень — орган державної влади (у тому числі без статусу юридичної особи), орган місцевого самоврядування, орган військового управління, їх посадова чи службова особа, інший суб'єкт при здійсненні ними публічно-владних управлінських функцій на підставі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень, або наданні адміністративних послуг» [1, ст. 4]. Звідси система суб'єктів державного управління може включати не лише державні органи, а й недержавні утворення, які втілюють від імені держави певні функції, делеговані органами виконавчої влади. За законодавством [2, ст. 30], делегованими повноваженнями наділені виконавчі органи сільських, селищних, міських рад у галузі житлово-комунального господарства, серед яких облік відповідно до закону житлового фонду, здійснення контролю за його використанням; облік відповідно до закону об'єктів нерухомого майна незалежно від форм власності.

Отже, поняття «суб'єкт державного управління» досить широке і вміщує дефініцію «орган державного

управління», а також інші суб'єкти, на яких законом покладено виконання делегованих повноважень для виконання державної функції.

Разом з органами місцевого самоврядування, приватними нотаріусами, провідну роль у системі суб'єктів державного управління у сфері користування і розпорядження майном відіграють органи державного управління. Органи, які здійснюють державне управління — це насамперед виконавчі структури, що мають державно-розпорядницький порядок створення, найбільш важливі з яких містять цю ознаку вже у назві, наприклад, органи виконавчої влади. Ця ознака, як правило, закріплюється у нормативному порядку. Також органи державного управління усіх рівнів від місцевих до центральних мають можливість адміністративного розсуду, тобто регулювати відносини у певних межах встановлених чинним законодавством. Отже, під органом державного управління слід розуміти певну державну інстанцію, яка заснована державою і яка здійснює завдання та функції за дорученням держави шляхом виконавчо-розпорядчої діяльності.

Звідси можемо стверджувати, що система органів державного управління — це сукупність взаємопов'язаних і взаємозалежних державних органів, які утворюють цілісну єдність під час реалізації виконавчої влади на території держави.

За наявності кількох рівнів управління особливе значення має дослідження структури системи управління, в якій органи, що її утворюють, перебувають між собою у різних зв'язках і виконують основні завдання та функції держави через провадження повсякденної владно-організуючої діяльності.

Аналіз наукової літератури дає можливість виділити розгорнутий і стислий підходи до розуміння структури системи суб'єктів управління державним майном. Так, розгорнуте тлумачення системи органів управління державним майном містить усі органи державної влади:

- 1) Верховна Рада України, до повноважень якої входить законодавче регулювання суспільних відносин, а також парламентський контроль і навіть за галуззю управління державним майном;
- 2) президент України як суб'єкт законодавчої ініціативи може ініціювати ухвалення деяких законів з управління державним майном, накласти вето на закон, який не відповідає суспільним потребам і може призвести, на його думку, до неефективного використання державного майна;
- 3) Кабінет Міністрів України та інші центральні та місцеві органи як органи виконавчої влади, що безпосередньо управляють об'єктами права державної власності;
- 4) Конституційний Суд України та суди загальної юрисдикції як органи судової влади, що мають вплив на правотворчість і правозастосування в управлінні державним майном;

5) інші органи (прокуратури, Центральна виборча комісія і та ін.), що виконують відповідні функції з управління державним майном.

Ключова роль у державному управлінні майном належить саме органам виконавчої влади та основним елементам системи органів управління державним майном — Кабінету Міністрів України, органам державної влади, місцевим органам державної влади; самоврядним організаціям, яким державне майно передано у безстрокове безоплатне користування (Національна академія наук України); керівники державних підприємств, установ та організацій; юридичним і фізичним особам, які виконують функції управління державними корпоративними правами. Хочемо наголосити: складно погодитись з тим, що самоврядні організації, керівники державних підприємств, установ та організацій, а також юридичні та фізичні особи, які виконують функції з управління державними корпоративними правами, не є органами управління державним майном, хоча й виступають суб'єктами державного управління. Отже, у зв'язку з розглядом саме стислого трактування державного управління, яке характерне для адміністративного права, перший підхід неприйнятний.

Ураховуючи те, що досліджувалася лише система органів управління державним майном, пропонуємо власний варіант функціональної структури системи суб'єктів державного управління у користуванні та розпорядженні державним майном, до якої належать Кабінет Міністрів України як вищий орган у системі органів виконавчої влади, діяльність якого має міжгалузевий характер керівництва, зокрема у галузі користування та розпорядження державним майном. За Конституцією України, Кабінет Міністрів України «5) забезпечує рівні умови розвитку всіх форм власності; здійснює управління об'єктами державної власності відповідно до закону; 6) розробляє проект закону про Державний бюджет України і забезпечує виконання затвердженого Верховною Радою України Державного бюджету України, подає Верховній Раді України звіт про його виконання» [4, ст. 116]. До основних повноважень Кабінету Міністрів у зовнішній політиці входить прийняття рішень про придбання за кордоном у власність України нерухомого майна (будівництво, реконструкцію об'єктів) на потреби закордонних дипломатичних представництв; у сфері охорони навколишнього природного середовища здійснює в межах повноважень державне управління у сфері охорони та раціонального використання землі згідно [5, п. 4 ст. 20]; відповідно до ст. 24 вказаного Закону КМУ в межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України, може утворювати, реорганізовувати і ліквідувати за законом державні господарські об'єднання, підприємства, установи та організації, і навіть для виконання окремих функцій з управління об'єктами державної власності [5, ст. 20]. Також за поданням Кабінету Міністрів Верховна Рада

України затверджує перелік державних підприємств, які не підлягають приватизації, та акціонерних товариств, державні пакети акцій яких не підлягають приватизації.

Слід підкреслити, що статус Кабінету Міністрів як найвищого органу у системі суб'єктів управління об'єктами державної власності, що здійснює управління об'єктами державної власності, закріплено в Законі України «Про управління об'єктами державної власності» [6]. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування здійснюють права власника у межах, визначених Основним Законом України, а Кабінет Міністрів України конституційно визнано тим органом, на який покладено управління державним майном відповідно до закону. Визначаючи провідну роль Кабінету Міністрів України в управлінні об'єктами державної власності, Закон України «Про управління об'єктами державної власності» надає йому відповідні повноваження у цій сфері [6].

Так, у ч. 1 ст. 5 Закону України «Про управління об'єктами державної власності»:

«Стаття 5. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері управління об'єктами державної власності:

1. Кабінет Міністрів України є суб'єктом управління, що визначає об'єкти управління державної власності, стосовно яких виконує функції з управління, а також об'єкти управління державної власності, повноваження з управління якими передаються іншим суб'єктам управління, визначеним цим Законом» [6, ст. 5]. Беручи до уваги наведене положення, Кабінет Міністрів України уповноважений Законом про управління об'єктами державної власності управляти об'єктами державної власності як безпосередньо, так способом передачі повноважень з управління іншим, встановленим у Законі, суб'єктам управління, і саме до його компетенції належить визначення, які суб'єкти та якими об'єктами здійснюватимуть управління.

На сьогодні окремої уваги та ґрунтовного аналізу потребують питання нормативно-правового регулювання відносин з управління державним майном, що забезпечує діяльність Кабінету Міністрів. Так, за ст. 3 Закону України «Про управління об'єктами державної власності», одним із об'єктів управління державної власності є державне майно, що забезпечує діяльність президента України, Верховної Ради України і Кабінету Міністрів України; ст. 4 суб'єктами управління об'єктами державної власності є органи, які здійснюють управління державним майном відповідно до повноважень, визначених окремими законами [6, ст. 3]. Отже, Закон України «Про управління об'єктами державної власності» виділяє в окрему групу та передбачає необхідність встановлення окремими законами спеціального порядку управління державним майном, яке забезпечує діяльність Президента України, Верховної Ради України і Кабінету Міністрів України. Проте бракує

законодавчих актів, які б чітко визначали органи, що мають управляти державним майном, що забезпечує діяльність президента України, Верховної Ради і Кабінету Міністрів, їхній статус, повноваження і порядок управління цим майном. Так, за [6], управління державним майном, що забезпечує діяльність президента України, здійснює Державне управління справами, яке було утворено як єдиний орган з матеріально-технічного та іншого забезпечення діяльності президента України, Верховної Ради, Кабінету Міністрів, Ради національної безпеки і оборони України, інших державних органів. Державному управлінню справами підконтрольні державні структури різної організаційної форми [7], які не стосуються забезпечення діяльності державних органів із виконання їх конституційних повноважень чи навіть підготовки та проведення протокольних заходів.

Отже, для уникнення зловживань з боку посадових осіб нагальною реформою Державного управління справами має стати приватизація, відчуження різнопрофільних підприємств в установленому законом порядку.

Нова політика управління державною власністю полягає у проведенні масштабної приватизації державної власності, що спрямована на зниження кількості об'єктів державного управління, зокрема нерухомого майна.

Пропонуємо такі критерії відбору підприємств, установ та організацій, що перебувають в управлінні Державного управління справами і підлягають приватизації: 1) фінансова привабливість, тобто підприємства мають бути рентабельними і демонструвати можливість погашення зобов'язань і поточних виплат; 2) державне регулювання: підприємства, які не залежать від державних субсидій.

Підприємства, які на сьогодні підлягають субсидуванню, мають бути або ліквідовані, оскільки штучно підтримуються, що вигідно певним посадовим особам і непривабливі для інвесторів, або мають бути передані іншим суб'єктам управління об'єктами державної власності, тому що необхідні державі для надання соціально необхідних послуг населенню. Підприємства, які на сьогодні неприбуткові, мають бути передані з управління Державного управління справами іншим суб'єктам управління об'єктами державної власності з призначенням ефективних менеджерів для доведення їхніх економічних показників до рівня рентабельності. Після цього такі підприємства мають бути приватизовані, оскільки зволікання з приватизацією, через нестабільну економічну ситуацію в країні, що склалася в результаті російсько-української війни, може призвести до того, що кошти витрачені на постійну підтримку рівня рентабельності, будуть набагато вищими за ціну продажу таких об'єктів навіть за умови, що економічна ситуація виявиться оптимальною для продажу активів. Об'єкти, які мають загальнодержавне

значення, мають бути передані в управління інших суб'єктів управління об'єктами державної власності. Для уникнення покладання на Державне управління справами невластивих йому функцій, зокрема з утримання апарату чиновників за державні кошти, пропонуємо внести зміни до Положення про Державне управління справами з приводу відміни визнання Державного управління справами спеціальним органом.

З урахуванням викладеного вище, зауважимо, що на законодавчому рівні досі залишається невирішеним питання встановлення та закріплення переліку повноважень і порядку управління державним майном, що забезпечують діяльність президента України, Кабінету Міністрів і Верховної Ради України.

Згідно з Законом України «Про місцеві державні адміністрації» місцеві державні адміністрації в межах, визначених Конституцією і законами України здійснюють на відповідних територіях державний контроль за збереженням і раціональним використанням державного майна [8]. Крім того, відповідно до ст. 19, 25 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» на місцеві державні адміністрації покладено ряд повноважень з управління майном, приватизації, а також забезпечення законності, правопорядку, прав і свобод громадян, зокрема здійснення державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень [8, ст. 19, 25]. Отже, ці органи забезпечують виконання функцій держави у галузі користування і розпорядження державним майном на відповідній території. Управлінський вплив з боку місцевої державної адміністрації поширюється і на територіальні органи центральних державних органів на обласному та районному рівнях. Так, за ст. 6 Закону України «Про Фонд державного майна України» [2, ст. 6], керівники регіональних відділень і представництв Фонду державного майна України призначаються на посаду за погодженням із головами місцевих державних адміністрацій і звільняються з посади головою Фонду державного майна України. Варто зауважити про те, що місцеві державні адміністрації взаємодіють з підприємствами, установами та організаціями. Так, за ст. 36 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», місцеві державні адміністрації здійснюють функцію управління майном підприємств, установ та організацій, що належать до кола їх управління. Голови місцевих державних адміністрацій укладають і розривають контракти з їх керівниками, а керівники підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, призначаються та звільняються з посад за погодженням з головою відповідної місцевої державної адміністрації [8, ст. 36]. Це свідчить про взаємопов'язаність місцевого і локального рівнів управління і можливість вирішення проблемних питань, зокрема діяльності збиткових і недіючих

державних і комунальних підприємств. Так, однією зі згаданих проблем є неефективне управління такими підприємствами та подальший розпродаж майна комунальних підприємств. У цьому зв'язку пропонуємо створити консультативні, координаційні робочі органи при центральних органах виконавчої влади, місцевих державних адміністраціях, до складу яких будуть входити за їхньою згодою керівники рентабельних державних, комунальних підприємств, які мають досвід роботи, потрібний для внесення пропозиції з виходу з кризового становища. Керівники прибуткових державних, комунальних підприємств зможуть, проаналізувавши діяльність збиткових підприємств, надати пропозиції щодо конкретних змін у роботі таких підприємств. Це дозволить запобігти банкрутству державних і комунальних підприємств шляхом самостійного впровадження в їхню діяльність економічно результативних шляхів розвитку.

Крім місцевих органів виконавчої влади, ряд управлінських повноважень у сфері користування та розпорядження нерухомим майном здійснюється суб'єктами, яким делеговано відповідні повноваження державою: 1) виконавчі органи сільських, селищних, міських рад, яким делеговані повноваження органів виконавчої влади; наприклад, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» [2] встановлює такі делеговані повноваження виконавчих органів сільських, селищних міських рад, як координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів; організація і здійснення землеустрою, погодження проєктів землеустрою); 2) уповноважені державою фізичні особи — приватні та державні нотаріуси, які на підставі Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» [9] здійснюють повноваження реєстратора речових прав на майно. На підставі таких делегованих державою повноважень нотаріусами забезпечується функція контролю за дотриманням процедури переходу чи припинення прав на нерухоме майно, обтяження таких прав завдяки внесенню відповідного запису до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно в у, встановленому законом. Отже, суб'єкти державного управління з користування і розпорядження нерухомим майном місцевого рівня поділяються на такі підрівні: місцеві органи виконавчої влади; суб'єкти, які реалізують делеговані повноваження.

Суб'єкти корпоративного управління, якими здійснюється управління об'єктами державної власності, а саме: керівні органи державних господарських об'єднань, державних холдингових компаній, інших державних, крім місцевих, органів виконавчої влади, низка управлінських повноважень у сфері користування і розпорядження майном здійснюється суб'єктами, яким делеговано відповідні повноваження державою: 1) виконавчі органи сільських, селищних, міських рад, яким делеговані повноваження органів виконавчої влади. Однак невирішеними лишаються проблемні аспекти, щодо визначення

статусу та повноважень цих суб'єктів управління, зокрема, у Законі України «Про управління об'єктами державної власності» відсутня норма, яка передбачає, що міністерство чи інший орган виконавчої влади позбавляється аналогічних повноважень щодо підприємств, які, наприклад, стають учасниками державного господарського об'єднання, але лишаються перебувати у сфері управління відповідного міністерства чи іншого органу виконавчої влади; 2) керівні органи державних підприємств, установ, організацій; 3) керівні органи Національної академії наук України, галузевих академій наук [6]. Отже, система суб'єктів державного управління у сфері користування та розпорядження державним майном досить складна. Різні суб'єкти державного управління мають різний обсяг повноважень і напрями діяльності, при цьому частина з них структурно до виконавчої влади не належить. Ключову роль в управлінні нерухомим майном відіграють органи виконавчої влади.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, доходимо висновку, що провідне місце у системі суб'єктів державного управління з користування і розпорядження державним майном належить органам виконавчої влади, які разом із недержавними суб'єктами — виконавчими органами сільських, селищних, міських рад, яким делеговані певні повноваження органів виконавчої влади, і нотаріусами здійснюють від імені держави повноваження для розвитку ринкових відносин, оптимізації обігу нерухомого майна, забезпечення належного захисту прав фізичних і юридичних осіб на майно. Організаційно-функціональна структура системи суб'єктів державного управління у користуванні і розпорядженні майном, представлена такими суб'єктами державного управління, як Кабінет Міністрів України (вищий орган у системі органів виконавчої влади, яким приймаються політичні рішення і здійснюється управління об'єктами державної власності, встановлюється порядок забезпечення прав фізичних та юридичних осіб на нерухоме майно); центральні органи виконавчої влади, якими здійснюється нормативне і методичне забезпечення реалізації державної політики у сфері користування та розпорядження нерухомим майном; суб'єкти владних повноважень на місцях до яких належать територіальні органи центральних органів виконавчої влади на обласному та районному рівні, місцеві державні адміністрації, суб'єкти з делегованими повноваженнями з користування і розпорядження нерухомим майном; суб'єкти корпоративного управління, якими здійснюється управління об'єктами державної власності — керівні органи державних господарських об'єднань, державних холдингових компаній, інших державних господарських організацій, керівні органи державних підприємств, установ, організацій, керівні органи Національної академії наук України, галузевих академій наук.

Окремої уваги потребують питання нормативно-правового регулювання відносин з управління державним майном, що забезпечує діяльність президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Ради національної безпеки і оборони України та інших державних органів. У цьому зв'язку вважаємо необхідним прийняття Закону України «Про управління державним майном, що забезпечує діяльність Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Ради національної безпеки і оборони України, інших державних органів». Державне управління справами пропонуємо реформувати, визнавши його структур-

ним підрозділом Адміністрації президента України і приватизувавши підконтрольні йому державні підприємства, нерухоме майно, яке не використовується для забезпечення діяльності президента України. Основні завдання Державного управління справами мають зводитись до матеріально-організаційного забезпечення діяльності президента України; обслуговування державних резиденцій, адміністративних будівель президента України; утримання, ремонт, реконструкція майна, що забезпечує діяльність Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Ради національної безпеки і оборони України, інших державних органів.

Література

1. Кодекс адміністративного судочинства України № 2747-IV, чинний, поточна редакція від 21.06.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 23.06.2024).
2. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України № 280/97-ВР, чинний, поточна редакція від 27.06.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 22.06.2024).
3. Про Фонд державного майна : Закон України № 4107-VI, чинний, поточна редакція від 21.06.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4107-17> (дата звернення: 15.03.2024).
4. Конституція України. *Президент України: вебсайт*. URL: <https://www.president.gov.ua/ua/documents/constitution/konstituciya-ukrayini-rozdil-vi> (дата звернення: 01.02.2024).
5. Про Кабінет Міністрів України : Закон України № 794-VII від 27.02.2014, чинний, поточна редакція від 08.03.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text> (дата звернення: 15.03.2024).
6. Про управління об'єктами державної власності : Закон України № 185-V, чинний, поточна редакція 21.06.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16#Text> (дата звернення: 22.06.2024).
7. *Державне управління справами: вебсайт*. URL: <http://www.dus.gov.ua/> (дата звернення: 20.12.2023).
8. Про місцеві державні адміністрації : Закон України № 586-XIV, чинний, поточна редакція від 18.05.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/278/2000#Text> (дата звернення: 22.05.2024).
9. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень : Закон України № 1952-IV, чинний, поточна редакція від 15.04.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text> (дата звернення: 22.05.2024).
10. Барц Я. С. Проблеми державної реєстрації речових прав на нерухоме майно в правовому регулюванні сучасного майнового обігу. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2021. № 1. С. 92–95.
11. Aslund A. Securing Ukraine's energy future. *Atlantic Council*. 2022. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/expert/anders-aslund/> (дата звернення: 20.02.2024).
12. Пасхавер О. Українські реформи, або Приватизацію ніхто не любить. *Дзеркало тижня*. 2003. № 34 (459). URL: <http://www.dt.ua/2000/2060/41662/> (дата звернення: 22.02.2024).
13. Пасхавер О. Й. Верховода Л. Т., Суплін Л. З. Формування великого приватного капіталу в Україні. Київ : Міленіум, 2014. 90 с.
14. Пількевич В. Л. Організаційно-правове забезпечення управління державним майном в Україні: дис. ... к.ю.н.: 12.00.07. Київ, 2020. 220 с.
15. Кравчук О. О. Управління державною власністю: адміністративно-правові засади : монографія. 2-ге вид., доп. і перероб. Київ : КПП, 2023. 444 с.

References

1. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy [Administrative Judicial Code of Ukraine] № 2747-IV, chynnyi, potochna redaktsiia vid 21.06.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> [in Ukrainian].
2. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini [About local self-government in Ukraine]: Zakon Ukrainy № 280/97-VR, chynnyi, potochna redaktsiia vid 27.06.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
3. Pro Fond derzhavnoho maina [About the State Property Fund]: Zakon Ukrainy № 4107-VI, chynnyi, potochna redaktsiia vid 21.06.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4107-17> [in Ukrainian].
4. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]. *Prezydent Ukrainy: vebseit*. URL: <https://www.president.gov.ua/ua/documents/constitution/konstituciya-ukrayini-rozdil-vi> [in Ukrainian].

5. Pro Kabinet Ministriv Ukrainy [About the Cabinet of Ministers of Ukraine]: Zakon Ukrainy № 794-VII vid 27.02.2014, chynnyi, potochna redaktsiia vid 08.03.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text> [in Ukrainian].
6. Pro upravlinnia ob'ektamy derzhavnoi vlasnosti [On the management of state-owned objects]: Zakon Ukrainy № 185-V, chynnyi, potochna redaktsiia 21.06.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16#Text> [in Ukrainian].
7. *Derzhavne upravlinnia spravamy — State administration of affairs*. URL: <http://www.dus.gov.ua/> [in Ukrainian].
8. Pro mistsevi derzhavni administratsii [About local state administrations]: Zakon Ukrainy № 586-XIV, chynnyi, potochna redaktsiia vid 18.05.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/278/2000#Text> [in Ukrainian].
9. Pro mistsevi derzhavni administratsii [On state registration of property rights to real estate and their encumbrances]: Zakon Ukrainy № 586-XIV, chynnyi, potochna redaktsiia vid 18.05.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/278/2000#Text> [in Ukrainian].
10. Barts, Ya. Ie. (2021). Problemy derzhavnoi reiestratsii rechovykh prav na nerukhome maino v pravovomu rehuliuванні suchasnoho mainovoho obihu [Problems of state registration of property rights to immovable property in the legal regulation of modern property circulation.]. *Biuletyn Ministerstva yustytzii Ukrainy*. № 1. S. 92–95 [in Ukrainian].
11. Aslund, A. (2022). Securing Ukraine's energy future. *Atlantic Council*. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/expert/anders-aslund/>.
12. Paskhaver, O. (2003). Ukrainski reformy, abo Pryvatyzatsiiu nikhto ne liubyt [No one likes Ukrainian reforms or Privatization.]. *Dzerkalo tyzhnia*. № 34 (459). URL: <http://www.dt.ua/2000/2060/41662/> [in Ukrainian].
13. Paskhaver, O. I. Verkhovoda, L. T., & Suplin, L. Z. (2014). Formuvannia velykoho pryvatnoho kapitalu v Ukraini [Formation of large private capital in Ukraine]. Kyiv: Milenium [in Ukrainian].
14. Pilkevych, V. L. (2020). Orhanizatsiino-pravove zabezpechennia upravlinnia derzhavnym mainom v Ukraini [Organizational and legal provision of state property management in Ukraine]: dys. ... k.yur.n. Kyiv [in Ukrainian].
15. Kravchuk, O. O. (2023). Upravlinnia derzhavnoiu vlasnistiu: administratyvno-pravovi zasady [Management of state property: administrative and legal principles]: monohrafiia. 2-he vyd., dop. i pererob. Kyiv: KPI [in Ukrainian].